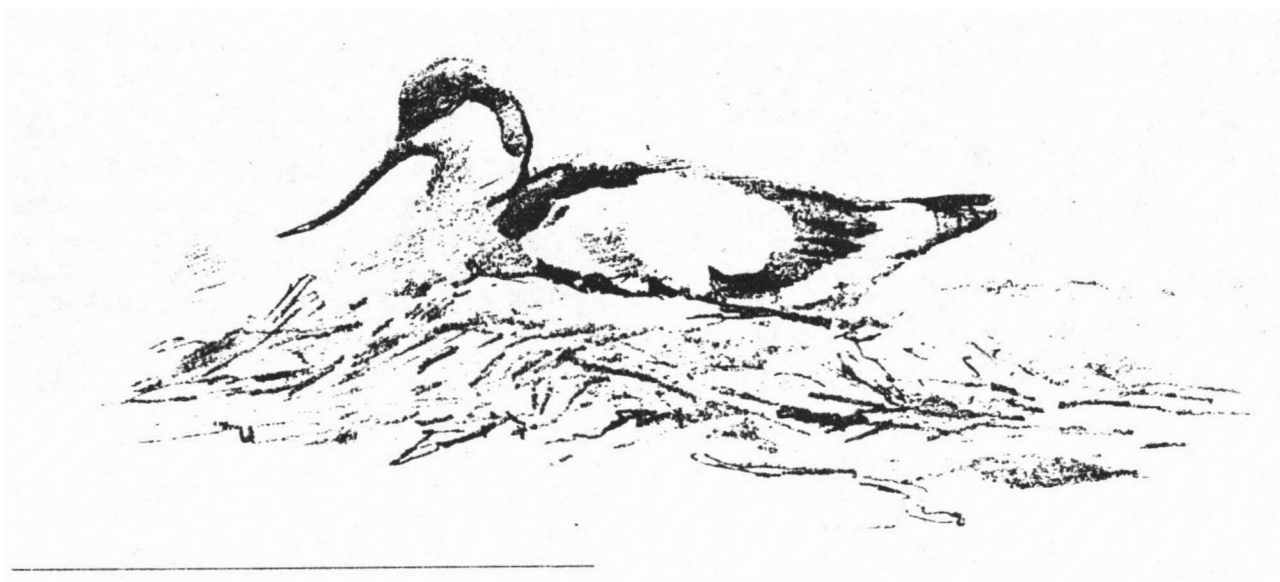

Broedvogelinventarisatie van Kluut, plevieren, meeuwen en sterns in Groningen in 1991

Kees Koffijberg en Klaas van Dijk

Inleiding

Dit artikel geeft in het kort de resultaten van de broedvogelinventarisatie van Kluut, plevieren, meeuwen en sterns in de provincie Groningen in 1991. Deze inventarisaties vinden plaats sinds 1987, in het kader van het Bijzondere Soorten Projekt (BSP) van SOVON, en worden gecoördineerd door de Werkgroep Koloniebroedvogels. De tellingen in het kustgebied zijn bovendien mede uitgevoerd voor een grootschalige inventarisatie van de hele internationale Waddenzee. Binnen dit project zullen vanaf 1991 jaarlijks onder meer alle koloniebroedvogels in het Waddengebied worden geteld.

Methode

Het veldwerk en de verwerking van de verzamelde gegevens is uitgevoerd op basis van de richtlijnen voor het BSP (SOVON & CBS 1986). In eerdere verslagen is hier reeds uitvoerig op ingegaan (o.a. Van Dijk et al., 1988, Koffijberg en Van Dijk, 1989). Met uitzondering van Kleine Plevier, kan worden uitgegaan van een gebiedsdekkende inventarisatie. Tellingen in getijdegebieden werden in 1991 be-

moeijkt door frequente overspoelingen van de kwelders. De vastgestelde aantallen kunnen hierdoor mogelijk aan de lage kant zijn.

Resultaten

Een overzicht van de vastgestelde aantallen per (deel)gebied is te vinden in tabel 1. De belangrijkste soorten worden hieronder kort besproken.

Kluut

De broedpopulatie van deze soort telde 1 817 paar. Zoals gewoonlijk zat het grootste deel langs de Noordkust (1 284 paar), met het centrale gedeelte als belangrijkste gebied (traject Negenboerenpolder-Noordpolder). In de Dollard werden 409 paar geteld, waarvan 225 in een nieuw-gecreëerde binnendijkse plas in polder Breebaart (Punt van Reide). De overige gebieden leverden marginale aantallen op. In het binnenland werden op drie lokaties broedende Kluten aangetroffen.

Langs de Noordkust zaten 484 paar (38 %) binnendijs; in de Dollard 251 paar (61 %). Vooral voor de Noordkust

is dit percentage in vergelijking met voorgaande jaren aan de hoge kant. Een mogelijke oorzaak hiervoor is het frequente optreden van hoge vloed. Ook werden dit jaar weer veel Kluten aangetroffen in een binnendijkse plas in de Noordpolder (182 paar). Dergelijke plassen lijken voor Kluten zeer geschikte broedterreinen te vormen (vgl. polder Breebaart). Van de vogels die op bouwland werden waargenomen was de verdeling over de gewassen voor de Noordkust (n = 299): biet 72 %, zomergraan 14 %, gras 9 %, aardappels 6 %. Voor de Dollard (n = 16) was dit 88 % op aardappels en 13 % op bieten.

Kleine Plevier

Verspreid over het hele gebied werden 36-38 paar Kleine Plevieren opgespoord. Het werkelijke aantal zal nog wel iets daarboven liggen, aangezien deze soort zeer gemakkelijk gemist kan worden. Maar liefst 17 paar werden vastgesteld op de vloeivelden van de CSM bij Hoogkerk. Een dergelijk aantal werd tijdens het project nog niet eerder vastgesteld in één gebied. Meestal, ook in 1991, worden per lokatie maar enkele paren aangetroffen.

Bontbekplevier

Van de Bontbekplevier werden 26 paar gemeld. Deze werden voornamelijk gevonden in gebieden met buitendijkse zandstranden, zoals de haven van Delfzijl (4 paar) en de Dollard (Punt van Reide, polder Breebaart, 11 paar), en op industrieterreinen (Delfzijl 5 paar, Eemshaven 4 paar). Evenals in 1990 werd 1 paar aangetroffen op de Veenhuizerstukken bij Stadskanaal.

Kokmeeuw

Buiten de kwelders van de Noordkust (10 972 paar) werden grote Kokmeeuwenkolonies geteld op het industrieterrein van Delfzijl (1 781 paar) en de Dollardkwelder (1 560 paar). In het binnenland werd op een zestal lokaties gebroed. De grootste kolonie hier was gelegen op de vloeivelden

van de Suikerunie Hoogkerk (381 paar).

Zilvermeeuw

Zilvermeeuwen werd in 1991 nog maar op twee terreinen gevonden: het AKZO-terrein in Delfzijl (142 paar) en het eiland de Schoenerbult in het Lauwersmeer (41 paar). Door de sterke afname in het laatste gebied is de kolonie bij Delfzijl nu de grootste op het Groningse vasteland geworden.

Visdief

Er werden 771 paar Visdieven geteld. De kwelders van de Noordkust leverden hier met 439 paar de grootste bijdrage aan. Grotere concentraties werden gevonden in de Lauwerpolder (130 paar), Linthorst-Homanpolder (99 paar) en Julianapolder (93 paar). Andere grote kolonies waren gesitueerd op het industrieterrein van Delfzijl (97 paar) en de Punt van Reide (112 paar).

Noordse Stern

Noordse Sterns kwamen verspreid over het hele kustgebied voor (totaal 58 paar). De grootste vestiging betrof het Lauwersmeer (37 paar). Langs de Noordkust werden enkele verspreide paren gevonden. Nieuw was het broeden in de haven van Delfzijl (5 paar). De kleine kolonie in de Eemshaven, vorig jaar verlaten, was eveneens weer bezet (6 paar).

In 1991 zal wederom een poging gedaan worden om tot een gebiedsdekkende inventarisatie van Kluten, plevieren, meeuwen en sterns te komen. Waarnemingen van broedgevallen van deze soorten worden dan ook gaarne tegemoet gezien. Iedereen die nog aanvullingen heeft op de hier gepresenteerde gegevens wordt eveneens verzocht dit kenbaar te maken.

Dankwoord

Alle terreineigenaren worden bedankt voor het mogen betreden van hun gebieden.

	Kluut	Kleine Plevier	Bontbek-plevier	Strand-plevier	Kok- meeuw	Storm- meeuw	Zilver- meeuw	Kl. Mantel- meeuw	Visdief	Noordse Stern	Zwarte Stern
Westpolder	51 (3)	-	-	-	310	-	-	-	32	-	-
Julianapolder	183 (79)	-	-	-	2540	-	-	-	93	1	-
Negenboerenpolder	254 (3)	-	-	-	1646	-	-	-	49	-	-
Linh. Romaspolder	312 (44)	-	-	-	2854	-	-	-	99	1	-
Noordpolder	293 (190)	-	-	-	919	-	-	-	32	-	-
Lauerpolder	131 (110)	-	-	-	2687	-	-	-	130	4	-
Emmapolder	49 (49)	-	-	-	16	-	-	-	4	2	-
Eemspolder	6 (6)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Noordkust tot.	1284 (484)	-	-	-	10972	-	-	-	439	8	-
Eemshaven	8	-	4	-	12	-	-	-	-	6	-
Haven Delfzijl	2	-	4	1	-	-	-	-	2	5	-
Ind. terr. Delfzijl	10	-	5	-	1781	-	142	2	97	-	-
Termunterzijl	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Punt van Reide	-	-	2	-	200	1	-	-	112	2	-
Dollard	409 (251)	3	9	2	1560	-	-	-	-	-	-
Lauwersmeer	38	1	1	-	53	-	41	1	31	37	-
Kust tot.	1754	4	25	3	14578	1	183	3	681	58	-
Zandgat Irismunt	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakkerom	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Vloeiervelden CSM	14	17	-	-	67	-	-	-	-	-	-
Vloeiervelden Suikerunie	-	1	-	-	381	-	-	-	65	-	-
Paddepoel, opspuiterrein	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groningen, Klein Martijn	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Groningen, Grondzijl	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Foxholstermeer	-	1	-	-	-	-	-	-	12	-	-
De Rijkma, Markstede	-	-	-	-	15	-	-	-	5	-	-
Barlaanpolder, 't Waar	-	-	-	-	75	-	-	-	1	-	-
De Tjaame	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Klein Hlsda, opspuiterrein	46	3	-	-	-	-	-	-	3	-	-
Ind. terr. Winschoten	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gammelanderwijk	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trafo AGW kan., Veendam	-	0-1	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Zandgat Veendam	-	0-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vloeierveld Blekslage	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vloeierveld Stadskanaal	3	2	1	-	10	-	-	-	1	-	22
Vloeierveld Ier Apel	-	-	-	-	37	-	-	-	-	-	-
Binnenland tot.	63	32-34	1	-	585	-	-	-	90	-	24
TOTAAL	1817	36-38	26	3	15163	1	183	3	771	58	24

Tabel 1 Aantal broedparen per soort. Bij kluut is naast het totaal ook het aantal binnendijks tussen ( ) gegeven.

Aan de tellingen werkten mee:
Martijn Bakker, Nico Beemster (RWS),
André Boven, Anne van Dijk, Klaas van
Dijk, Henk Dijkstra, Anita Dulos, Jan
Glas (werkgroep Oeverzwaluwen), Ab
Hummel, Henk Hut (SBB), Jan van 't
Hoff (Prov. Groningen/RO), Emo Klun-
der, Alco van Klinken, Henk Koffij-
berg, Kees Koffijberg, Ben Koks,
Willem van Manen (SOVON/SBB), Jeroen
Nienhuis, Jeroen Niezen, Bert Oving,
Bart-Jan Prak, Kees van Scharenburg
(Prov. Groningen/RO), Aart van der
Spoel, David van der Spoel, E. Stro-
tinga, Lex Tervelde (SBB), Joop Tie-
mens (SBB), Berend Voslamber en Nico
de Vries (SBB).

Literatuur

Dijk, K. van, H. Koffijberg, K. Kof-
fijberg (1988): Broedvogelinventari-
satie van Kluut, plevieren, meeuwen
en sterns in Groningen in 1987. De
Grauwe Gors 16(2): 7-15.

Koffijberg, K. en Dijk, K. van
(1989): Broedvogelinventarisatie van
Kluut, plevieren, meeuwen en sterns
in Groningen in 1988. De Grauwe
Gors 17(1): 28-35.

SOVON & CBS (1986): Handleiding BSP
Bijzondere Soorten Projekt (broedvo-
gels).

Dit is mededeling 6 van de Werkgroep
Koloniebroedvogels.

Kees Koffijberg
Botter 29-26
8232 KH LELYSTAD
(03200) 5 31 02

Klaas van Dijk
Vermeerstraat 48
9718 AN GRONINGEN
(050) 18 29 24